VALTAKUNNANVOUDINVIRASTO
RIKSFOGDEÄMBETET

ULOSOTTOTOIMEN RAKENNEUUDISTUSHANKE

Lainsäädäntötyöryhmän ensimmäinen mietintö
Lausuntotiivistelmä

Julkaisu 2015:3

KUVAILULEHTI

VALTAKUNNANVOUDINVIRASTO

Julkaisun päivämäärä
5.10.2015

Tekijä	Julkaisun laji
Laura Saarto	Lausuntotiivistelmä
	Toimeksiantaja Valtakunnanvoudinvirasto
	Työryhmän asettamispäivä 18.11.2014

Julkaisun nimi

ULOSOTTOTOIMEN RAKENNEUUDISTUSHANKE
Lainsäädäntötyöryhmän ensimmäinen mietintö
Lausuntotiivistelmä

Tiivistelmä

Valtakunnanvoudinvirasto asetti 18 päivänä marraskuuta 2014 työryhmän valmistelemaan ulosottotoimen rakenneuudistusta varten tarvittavia lainmuutoksia. Työryhmän tuli ensi vaiheessa selvittää viimeaikaisen oikeuskäytännön ja muun ulosottomenettelyssä tapahtuneen kehityksen aiheuttamat muutostarpeet lainsäädäntöön. Samoin työryhmän tehtävänä oli selvittää mahdollisuus yksinkertaistaa ja nopeuttaa ulosottoprosesseja. Työryhmä antoi ensimmäisen mietintönsä 15 päivänä kesäkuuta 2015.

Esityksessään työryhmä on ehdottanut muutettavaksi ulosottokaarta. Ulosottomenettelyä yksinkertaistetaan, nopeutetaan ja joustavoitetaan asianosaisten oikeusturvaa vaarantamatta. Suurimmat muutokset liittyvät ulosottokaaren 3 luvun yleisiin menettelysäännöksiin ja 5 luvun myyntiä koskeviin säännöksiin. Yleisiä menettelysäännöksiä muutettaisiin vastaamaan nykyaikaisen sähköisen asioinnin vaatimuksia. Asiakirjojen toimittaminen vastaanottajalle mahdollistettaisiin postiosoitteen sijasta kansalaisen tai yrityksen ja viranomaisen väliseen yhteydenpitoon tarkoitettuun valtakunnalliseen sähköiseen asiointijärjestelmään. Myyntiä koskevissa säännöksissä otettaisiin huomioon sähköisessä toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset. Ulosottomiehen toimittaman vapaan myynnin edellytyksiä lievennettäisiin ja mahdollistettaisiin kolmas myyntiyritys. Kirjallista valvontamenettelyä nopeutettaisiin.

Velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:ää muutettaisiin sen selkeyttämiseksi, milloin oikeudellinen katkaisutoimi ei johda vanhentumisajan katkeamiseen.

Mietinnöstä pyydettiin lausunnot 33 taholta. Lisäksi korkeimmalle oikeudelle varattiin tilaisuus lausua mietinnöstä. Lausuntoja saatiin yhteensä 27.

Annetuista lausunnoista kävi ilmi, että ulosottomenettelyn yksinkertaistamista, nopeuttamista ja joustavoittamista pidetään lähtökohtaisesti hyvänä ja kannatettavana tavoitteena. Mietinnössä esitettyjä muutoksia pidetään pääosin tarpeellisina ja perusteltuina. Yleisten menettelysäännösten pykäliin esitetyistä ehdotuksista eniten kannanottoja saivat vastaajan tiedoksianto-osoitteen ilmoittamisvelvollisuutta koskevat muutosehdotukset. Myyntiä koskevista ehdotuksista lausunnonantajat olivat pääasiassa samalla kannalla ja kokivat niiden olevan hyvin perusteltuja ja kannatettavia.

Valtaosa lausunnonantajista oli velan vanhentumislain 11 §:ään ehdotetun selkeytyksen kannalla todeten nykyisen tulkinnanvaraisen tilanteen olevan velkojan kannalta kohtuuton ja epäoikeudenmukainen.

Muut tiedot (Diaari)
VVV 241/030/2013

Kokonaissivumäärä	Kieli	Hinta	Luottamuksellisuus
26	suomi		julkinen

Jakaja	Kustantaja
Valtakunnanvoudinvirasto	

PRESENTATIONSBLAD

RIKSFOGDEÄMBETET

Utgivningsdatum
5.10.2015

Sammanställt av	Typ av publikation Remissammandrag
Laura Saarto	Uppdragsgivare Riksfogdeämbetet
	Datum då arbetsgrupperna tillsattes 18.11.2014

Publikation

PROJEKT FÖR ATT REFORMERA UTSÖKNINGSVÄSENDETS STRUKTUR
Lagstiftningsarbetsgruppens första betänkande
Remissammandrag

Sammandrag

Riksfogdeämbetet tillsatte den 18 november 2014 en arbetsgrupp med uppgift att bereda de lagändringar som behövs för att reformera utsökningsväsendets struktur. Arbetsgruppen skulle först utreda vilka behov av lagstiftningsändringar som förorsakats av den senaste tidens utveckling inom rättspraxis och utsökningsförfarandet i övrigt. Arbetsgruppen skulle också utreda möjligheten att förenkla och påskynda utsökningsprocesserna. Arbetsgruppen gav sitt första betänkande den 15 juni 2015.

I sin proposition har arbetsgruppen föreslagit att utsökningsbalken ska ändras. Utsökningsförfarandet ska göras enklare, snabbare och smidigare utan att parternas rättssäkerhet äventyras. De största ändringarna gäller de allmänna bestämmelserna om förfarandet i 3 kap. och bestämmelserna om försäljning i 5 kap. i utsökningsbalken. De allmänna bestämmelserna om förfarandet ska ändras så att de motsvarar kraven på modern elektronisk kommunikation. I stället för att handlingar sänds till en postadress ska det vara möjligt för mottagaren att få dem via det riksomfattande elektroniska ärendesystem som är avsett för kontakter mellan medborgare eller företag och myndigheter. I de bestämmelser som gäller försäljning ska de ändringar som skett i den elektroniska verksamhetsmiljön beaktas. Villkoren för försäljning under hand genom utmätningsmannens försorg luckras upp och ett tredje försök till försäljning möjliggörs. Det skriftliga bevakningsförfarandet ska påskyndas.

I lagen om preskription av skulder ändras 11 § för att skapa klarhet i när en rättslig åtgärd som avbryter preskription inte leder till att preskriptionstiden avbryts.

Sammanlagt 33 instanser blev ombedda att yttra sig om betänkandet. Dessutom bereddes högsta domstolen tillfälle att lämna utlåtande. Totalt 27 utlåtanden lämnades in.

Av de utlåtanden som lämnades in framgick att ett enklare, snabbare och mer flexibelt utsökningsförfarande anses vara ett bra mål som är värt att understödas. De ändringar som föreslås i betänkandet anses i huvudsak vara nödvändiga och välgrundade. Bland de förslag till ändringar av paragrafer som gäller bestämmelser om förfarandet gavs flest ställningstaganden till skyldigheten att meddela svarandens delgivningsadress. Beträffande förslagen rörande försäljning var remissinstanserna i huvudsak av samma åsikt och ansåg att förslagen var välmotiverade och värda att understödas.

Större delen av remissinstanserna var för det klargörande av 11 § i preskriptionslagen och konstaterade att nuläget, där utrymme lämnas för tolkning, är orimligt och orättvist för borgenären.

Övriga uppgifter (Diarie)
VVV 241/030/2013

Sidoantal	Språk	Pris	Sekretessgrad
26	finska		offentlig

Distribution	Förlag
Riksfogdeämbetet	

Sisällys

1. Johdanto ... 2
1.1. Lainsäädäntötyöryhmän mietintö ... 2
1.2. Pyydetyt ja saadut lausunnot ... 3
1.3. Lausuntojen keskeinen sisältö ... 4
2. Yleiset arviot ... 5
3. Pykäläkohtaiset kannanotot ... 8
3.1. Ulosottokaari ... 8
1 luku 31 § Todistus ulosottorekisteristä ... 8
3 luku 5 § Ulosottoperusteen liittäminen hakemukseen ... 8
3 luku 38 § Tiedoksianto-osoite ... 9
3 luku 41 § Todisteelliset tiedoksiantotavat ... 13
3 luku 102 § Passiivisaatavaksi rekisteröinti ... 13
3 luku 111 a § Asian käsittelykieli ulosottoasiassa ... 15
5 luku 35 § Uusi myynti ... 15
5 luku 56 § Uusi myynti ... 15
5 luku 45 § Kirjallinen valvontamenettely ... 16
5 luku 75 § Yksityisen toimittama julkinen huutokauppa ... 18
5 luku 76 § Ulosottomiehen toimittama vapaa myynti ... 18
5 luku 87 § Ilmoitukset kirjaamisviranomaisille ... 19
3.2. Laki velan vanhentumisesta ... 20
11 § Oikeudelliset katkaisutoimet ... 20
4. Muut huomiot ... 23

1. Johdanto

1.1. Lainsäädäntötyöryhmän mietintö

Valtakunnanvoudinvirasto asetti 18.11.2014 työryhmän valmistelemaan ulosottotoimen rakenneuudistusta varten tarvittavia lainmuutoksia. Työryhmän tehtävänä oli ensitilassa selvittää viimeaikaisen oikeuskäytännön ja muun ulosottomenettelyssä tapahtuneen kehityksen aiheuttamat muutostarpeet lainsäädäntöön. Lisäksi tehtävänä oli selvittää mahdollisuus ulosottoprosessien yksinkertaistamiseen ja nopeuttamiseen.

Työryhmän ensimmäinen mietintö julkaistiin 15.6.2015. Mietintö on laadittu hallituksen esityksen muotoon.

Mietinnössä esitetään muutoksia, joiden avulla tavoitellaan ulosottomenettelyn yksinkertaistamista, nopeuttamista ja joustavoittamista, sekä niiden myötä kustannussäästöjä asianosaisten oikeusturvaa vaarantamatta. Esitys ei koske ulosoton organisaatiota, eikä se sisällä periaatteellisesti merkittäviä muutoksia ulosottokaareen. Suurimmat työryhmän mietinnössä esitetyt muutokset liittyvät ulosottokaaren 3 luvun yleisiin menettelysäännöksiin sekä 5 luvun myyntiä koskeviin säännöksiin.

Esityksen taustalla on vuosille 2013 - 2025 laadittu oikeudenhoidon uudistamisohjelma (Oikeusministeriö, mietintöjä ja lausuntoja 16/2013). Valtakunnanvoudinvirasto on tulosneuvottelujen yhteydessä saanut oikeusministeriöltä toimeksiannon valmistella ulosottotoimen rakenneuudistusta taloudellisen tuottavuuden parantamiseksi.

Yleisiä menettelysäännöksiä ehdotetaan muutettavaksi niin, että ne vastaisivat paremmin nykyaikaisen sähköisen asioinnin vaatimuksia. Tähän pyritään mahdollistamalla asiakirjojen toimittaminen vastaanottajalle postiosoitteen sijaan kansalaisen tai yrityksen ja viranomaisen väliseen yhteydenpitoon tarkoitettuun valtakunnalliseen sähköiseen asiointijärjestelmään.

Ulosmitatun omaisuuden myyntiä koskeviin säännöksiin esitetään muutoksia siten, että niissä huomioitaisiin sähköisessä toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset. Myynnin jatkaminen järjestämällä kolmas myyntiyritys mahdollistettaisiin ja ulosottomiehen toimittaman vapaan myynnin edellytyksiä lievennettäisiin. Valvontamenettelyä nopeutettaisiin ja joustavoitettaisiin lyhentämällä kirjallisen menettelyn määräaikaa. Lisäksi, vaikka velvollisuus riitautusmahdollisuuden järjestämiseen pysyisi edelleen pääsääntönä, ehdotetaan, ettei sitä kuitenkaan tarvitsisi ilmeisen tarpeettomissa tilanteissa järjestää.

Esitys sisältää myös ehdotuksen siitä, ettei saatavan poistamisesta passiivirekisteristä enää ilmoitettaisi velkojalle erikseen, vaan passiivirekisteröinnin kestosta ilmoitettaisiin velkojalle estetodistuksen lähettämisen ja saatavan merkitsemisestä passiivirekisteriin ilmoittamisen yhteydessä. Ehdotettujen muutosten tavoitteena on säästää sekä työmäärässä että postituskuluissa.

Esitykseen sisältyy myös selventäviä säännöksiä koskien ulosottoasiassa käytettävää kieltä. Ulosottoasiassa sovellettaisiin ulosoton luonteeseen lainkäyttönä perustuen kielilain säännöksiä riita-asian käsittelykielestä ja oikeudesta toimituskirjan ja muun asiakirjan käännökseen. Näin ollen pääsääntönä olisi, että kaksikielisessä viranomaisessa käytettäisiin asianosaisten kieltä asian käsittelykielenä. Asianosaisen oikeutta toimituskirjan ja muun asiakirjan käännökseen ehdotetaan säänneltävän siten, että asianosaisen tulisi itse huolehtia käännöksen teettämisestä omalla kustannuksellaan, jollei ulosottomies asian laatuun perustuen toisin päätä.

Lisäksi velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:ään on esitetty oikeuskäytännössä ilmenneistä, lainsäätäjän tarkoituksesta poikkeavista tulkinnoista johtuva muutos. Selkeytys turvaisi velkojan omaisuuden suojaa paremmin kuin oikeuskäytännössä tällä hetkellä omaksuttu tulkinta.

1.2. Pyydetyt ja saadut lausunnot

Mietintöä koskevat lausunnot pyydettiin 33 taholta. Korkeimmalle oikeudelle varattiin lisäksi tilaisuus antaa lausunto. Lausuntoja saatiin yhteensä 27.

Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta. Tähdellä (*) merkityt antoivat lausuntonsa.

Eduskunnan oikeusasiamies*
Valtioneuvoston oikeuskansleri

Valtiovarainministeriö*

Korkein oikeus

Helsingin hovioikeus

Oulun käräjäoikeus*
Satakunnan käräjäoikeus*
Vantaan käräjäoikeus *

Helsingin ulosottovirasto*
Pirkanmaan ulosottovirasto*
Pohjois-Karjalan ulosottovirasto*
Raahen seudun ulosottovirasto*
Satakunnan ulosottovirasto*

Kansaneläkelaitos*
Kilpailu- ja kuluttajavirasto*
Maanmittauslaitos*
Oikeusrekisterikeskus*
Valtiokonttori*
Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori
Verohallinto*
Väestörekisterikeskus*

Helsingin kaupungin talous- ja velkaneuvonta*
Velkaneuvonta ry*

Finanssialan keskusliitto ry*
Suomen Asianajajaliitto ry*
Suomen Lakimiesliitto ry
Suomen Perimistoimistojen Liitto ry*
Suomen Yrittäjät ry*

Suomen Kihlakunnanvoudit ry*
Suomen Kihlakunnanulosottomiesten Yhdistys ry*
Kihlakunnanulosottomiehet ry
Oikeushallinnon henkilökunta OHK ry*
Oikeushallinnon toimihenkilöt JHL ry
Suomen Tuomariliitto ry*

1.3. Lausuntojen keskeinen sisältö

Annetuista lausunnoista kävi ilmi, että ulosottomenettelyn yksinkertaistamista, nopeuttamista ja joustavoittamista pidetään lähtökohtaisesti hyvänä ja kannatettavana tavoitteena. Mietinnössä esitettyjä muutoksia pidetään pääosin tarpeellisina ja perusteltuina.

Osassa lausunnoista tuotiin esille, että olisi toivottavaa, että uudistuksella saatavat kustannussäästöt näkyisivät alentavasti myös ulosottovelallisten ulosottomaksuissa. Yksi lausunnonantajista totesi, että velalliselta perittävien ulosottomaksujen pienentyessä myös ulosottoperinnän kesto lyhenee, velkojen takaisinmaksu nopeutuu ja velkojien asema paranee, mikä taas tuo ulosottotoimelle lisää kustannussäästöjä.

Ulosottokaaren 1 lukuun (Yleiset säännökset) ehdotetut muutokset eivät saaneet osakseen erityisiä kannanottoja. Asianosaisille annettavasta ulosottoasian määräaikaisilmoituksesta (34.2 §) luopumisesta koskevasta ehdotuksesta lausuttiin, että sen ei katsota aiheuttavan ongelmia asianosaisille eikä käytännön työlle.

Yleisten menettelysäännösten pykäliin esitetyistä ehdotuksista eniten kannanottoja saivat vastaajan tiedoksianto-osoitteen ilmoittamisvelvollisuutta koskevat muutosehdotukset. Osa lausunnonantajista jäi kaipaamaan täsmennyksiä etenkin 38 §:n 2 momentin tiedoksianto-osoitteen konkludenttista ilmoittamista koskevaan säännösehdotukseen.

Tiedoksianto-osoitteen konkludenttiseen ilmoittamiseen katsotaan liittyvän riskejä muun muassa oikeusturvan kannalta. Kuten mietinnössäkin todetaan, erityisesti yksityishenkilön kirjoituksessaan ilmoittaman osoitteen tulkinnassa prosessiosoitteeksi tulisi noudattaa erityistä varovaisuutta, jonka taas lausuttiin olevan käytännössä hankalaa ja aikaa vievää.

Yhtäläisen paljon kantaa otettiin pykälään lisättäväksi esitettyyn uuteen 3 momenttiin, jossa mahdollistettaisiin ulosottoasiaa koskevien asiakirjojen toimittaminen asianosaiselle sähköistä asiointitiliä käyttäen. Asiointitilin käyttöön ottaminen tarkoittaisi lähtökohtaisesti kansalaisen tai yrityksen suostumusta sille, että viranomaiset voivat toimittaa tiedoksiantoja asiointitilille sähköisessä muodossa kirjepostin sijaan.

Yleinen kanta annetuissa lausunnoissa oli, että sähköisen asioinnin rakentamista pidetään kannatettavana ja asiointijärjestelmän käyttöönoton katsotaan olevan perusteltua sekä vastaavan nykyyhteiskunnan tarpeita ja käytäntöjä. Niissä tuotiin kuitenkin esille myös mahdollisia huolenaiheita liittyen esimerkiksi asianosaisen riittävään informointiin koskien asiointitilin käyttöönoton vaikutuksia, sekä järjestelmän tekniseen toimivuuteen ja helppokäyttöisyyteen.

Passiivirekisteristä ja ulosoton kielisääntelystä esitettyihin muutosehdotuksiin annettiin muutamassa lausunnossa sekä eriäviä kannanottoja, että lausunnonantajien omia muutosehdotuksia heidän näkökulmiensa pohjalta.

Mietinnössä olevista myyntiä koskevista ehdotuksista lausunnonantajat olivat pääasiassa samalla kannalla ja kokivat niiden olevan hyvin perusteltuja ja kannatettavia. Niiden lausuttiin muun muassa joustavoittavan ja nopeuttavan myyntimenettelyä ilman oikeusturvan vaarantumista.

Valtaosa lausunnonantajista oli velan vanhentumislain 11 §:ään ehdotetun selkeytyksen kannalla todeten nykyisen tulkinnanvaraisen tilanteen olevan velkojan kannalta kohtuuton ja epäoikeudenmukainen. Eriäviäkin lausuntoja kuitenkin löytyi ja niissä esitetään muun muassa harkittavaksi vielä, onko vanhentumislain säännöstä todella perustetta muuttaa niin, että vanhentuminen määräytyisi korkeimman oikeuden ennakkoratkaisusta poikkeavasti.

Erityisesti tiettyihin pykäliin keskittyneet kannanotot tai lausunnoissa niihin esitetyt lisäykset ja ehdotukset on yksityiskohtaisemmin avattu omien otsikoidensa alle pykäläkohtaisissa kannanotoissa.

2. Yleiset arviot

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies lausuu, että esityksen tavoitteet ovat uudistusohjelman tavoitteiden mukaisia ja laillisuusvalvonnan näkökulmasta kannatettavia, jos yksilön oikeusturvasta ja perusoikeuksien toteutumisesta huolehditaan. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies pitää tietotekniikan hyväksikäytön lainsäädännöllisten edellytysten huomioimista esityksessä tärkeänä ja kannatettavana, sekä Valtorin kehittämän sähköisen tiedoksiantopaikan käyttöönottoa ulosoton asiakirjojen tiedoksiannossa lähtökohtaisesti kannatettavana ja toteaa kyseisen järjestelmän tuovan asiakkaalle mahdollisuuden asiakirjojen varmemmalle tiedoksisaannille kuin normaali kirjeposti.

Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä, että ulosoton rakenneuudistuksen jatko ja siihen liittyvät tietotekniset uudistukset toteutetaan kustannustehokkaasti ja tarkoituksenmukaisessa yhteydessä mietinnössä esitettyihin muutoksiin. Ministeriö pitää mietinnössä esitettyjä muutoksia sekä niihin liittyviä tavoitteita kustannussäästöjen saavuttamisesta kannatettavina.

Satakunnan käräjäoikeus lausuu työryhmän esityksessä olevien tavoitteiden olevan sopusoinnussa julkishallinnolle asetettavien toiminnan tehokkuusvaatimusten kanssa, kunhan huolehditaan kansalaisten tasavertaisesta kohtelusta, oikeusturvasta ja oikeuksien toteutumisesta.

Vantaan käräjäoikeus toteaa työryhmän mietinnön muutosehdotusten pääasiallisena perusteluna olevan ulosottoviranomaisten työmäärän vähentäminen ja perustelujen olevan sinänsä hyvät. Muutosehdotuksia on pyrittävä tarkastelemaan kriittisesti siitä näkökulmasta, heikentävätkö muutokset jossain suhteessa asianosaisten oikeusturvaa. Vantaan käräjäoikeus tuo esille, ettei kyseinen tehtävä ole välttämättä helppo. Kussakin mietinnön kohdassa on kuitenkin esitetty hyvät perustelut sille, miksi oikeusturva ei työryhmän mielestä vaarannu, eikä Vantaan käräjäoikeudella ole näihin perusteluihin huomauttamista.

Helsingin ulosottovirasto lausuu esityksen tavoitteiden olevan oikeita ja ehdotettujen muutosten johtavan oikeaan suuntaan, mutta katsoo askeleen olevan varsin vaatimaton.

Pirkanmaan ulosottovirasto katsoo mietinnön tavoitteen nopeuttaa ja joustavoittaa ulosottomenettelyä ilman asianosaisten oikeusturvan vaarantamista olevan kannatettava. Ulosottokaaren säännökset ovat osoittautuneet pääosin toimiviksi, joten merkittävimmät uudistuksen tarpeet liittynevätkin juuri sähköisen asiointiin ja entistä joustavampaan myyntimenettelyyn.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto kokee, että mietinnössä selostetaan ehdotusten vaikutuksia lähinnä viranomaistoiminnan sujuvuuden ja velkojan oikeusturvan näkökulmasta, mutta velallisen kannalta niitä ei ole arvioitu tai niiden osalta on vain yleisesti todettu, että muutos ei vaarantaisi oikeusturvaa tai että ehdotusta ei voida pitää velallisen kannalta kohtuuttomana. KKV katsoo, että muutosehdotusten vaikutuksia etenkin ulosmitatun omaisuuden myyntiä, sähköistä tiedoksiantoa ja velan vanhentumisen katkeamista koskien tulisi jatkotyössä tarkastella yksityiskohtaisemmin velallisen kannalta.

Oikeusrekisterikeskus tuo esille toimivansa ulosoton hakijana sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisten ja eräiden muiden saatavien osalta ja toteaa arvioivansa esityksessä ehdotettuja muutoksia lähinnä siltä kannalta. Oikeusrekisterikeskus ottaa lausunnossaan kantaa pääosin passiiviperintää ja velan vanhentumista koskeviin muutoksiin.

Maanmittauslaitos pitää mietinnössä esitettyä asianmukaisena ja kannatettavana. MML toteaa, että kansalaisen asiointitilin käytön edistämiseen liittyvät lainsäädäntömuutokset ovat sellaisenaan mahdollisia sovellettaviksi Maanmittauslaitoksen lakisääteisen kiinteistötoimitustoiminnan yhteydessä, kunhan vastaava sääntely sisällytetään kiinteistönmuodostamislain tiedottamissäännöksiin.

Valtiokonttori lausuu sähköisen tiedonsiirron käyttöön ottamisen ja ulosottoperusteen jäljennöksen liittämisen ulosottohakemukseen alkuperäisen sijasta olevan hyviä uudistuksia. Sähköisen asiointitilin käyttöönoton Valtiokonttori näkee hyödyllisenä ajatellen ulosottohakemusten sähköistä siirtoa ulosottovirastoon. Valtiokonttori toteaa myös saldotiedusteluihin vastaamisen, joka nykyään tehdään kirjallisesti tai puhelimitse, muuttuvan sujuvammaksi ja nopeammaksi, jos se tehtäisiin asiointitilinkautta.

Verohallinto pitää sähköisen tiedonsiirron edistämistä hyvänä, tavoiteltavana asiana, joka tukee myös Verohallinnon tavoitteita. Verohallinto katsoo, että postitse tapahtuva tiedoksianto ja asiakirjojen postittaminen aiheuttaa merkittävää aikaviivettä ja kustannuksia, joten ulosottomenettelyn sähköistäminen voisi nopeuttaa, yksinkertaistaa ja joustavoittaa menettelyä.

Helsingin kaupunki katsoo ehdotettujen muutosten olevan pääasiallisesti perusteltuja ja kannatettavia.

Finanssialan Keskusliitto (FK) ry lausuu ulosottomenettelyn sähköistämiseksi ehdotettujen lainsäädösmuutosten olevan oikeansuuntaisia ja kannatettavia, mutta sellaisenaan riittämättömiä. FK:n mukaan lainsäädännön ja ulosottomenettelyn uudistamisessa olisi tähdättävä kokonaan sähköisessä muodossa olevaan perintäprosessiin, jolloin saavutettaisiin todelliset tehokkuusedut ja säästöt kaikille.

Suomen Asianajajaliitto ry katsoo menettelyjen yksinkertaistamisen, nopeuttamisen ja joustavoittamisen asianosaisten oikeusturvaa vaarantamatta olevan hyvä ja kannatettava tavoite ja toteaa myös, että asianosaisille turhista ilmoituksista tulisi luopua. Esityksen keskeisten, sähköisen asioinnin laajaan käyttöönottoon, liittyvien ehdotusten tavoite ja suunta ovat oikeat. Kokonaan sähköistä asiointia ulosotossa sekä asiakkaiden että heidän asiamiestensä osalta on hyvä pitää lopullisena ta-

voitteena, mutta koska kaikkia asiakkaita ei vielä lähitulevaisuudessa tulla tavoittamaan sähköisillä viesteillä, pitää paperiasiointi kuitenkin säilyttää mahdollisuutena sähköisen asioinnin ohella.

Suomen Yrittäjät ry suhtautuu mietinnössä esitettyihin tavoitteisiin myönteisesti ja toteaa lausunnossaan, että tietotekniikan kehityksen myötä tulee tarkastella juuri niitä toimenpiteitä, joiden avulla muun muassa tiedonkulkua voitaisiin tehostaa, ulosottoviranomaisen kanssa asiointia helpottaa ja ulosmitatun omaisuuden myyntiä edistää.

Suomen Kihlakunnanvoudit ry toteaa useiden esitettyjen muutosten edellyttävän muutoksia ulosoton tietojärjestelmiin ja näiden järjestelmien toimivuus tulee ennen lainsäädäntömuutosten voimaantuloa varmistaa. Jotta menettelytavat pysyvät yhtenäisenä, vaativat muutokset myös henkilökunnan huolellista kouluttamista. Lausunnonantaja katsoo esitettyjen muutosten olevan maltillisia, mutta antavan kuitenkin mahdollisuuden kustannussäästöihin ilman että henkilöstön asema ja motivaatio vaarantuu.

Suomen Kihlakunnanulosottomiesten Yhdistys ry lausuu esityksen olevan pääpiirteittäin onnistunut ja selkeä. Lausunnonantaja toteaa, että nykyiset ulosottosäännökset ovat olleet toimivia, mutta tietotekniikan kehittyessä ulosoton palvelukykyä ja tuottavuutta pystytään vielä entisestään parantamaan lisäämällä automatiikkaa ja sähköistä asiointia.

Oikeushallinnon henkilökunta OHK ry kannattaa lausunnossaan mietinnössä esitettyjä ehdotuksia ja tavoitteita niiden takana. OHK ry lausuu, että tietotekniikan parempi hyödynnettävyys myös ulosottosektorilla on hyvä asia ja tuo esille, että eri julkishallinnon virastojen järjestelmien tulisi toimia sujuvammin yhteydessä toisiinsa. Eri sektorien tulisi kehittää tietoteknisiä ohjelmia yhdessä ja kehittämiseen on varattava tarpeeksi resursseja ja määrärahoja. Henkilöstömääriä ei OHK ry:n näkemyksen mukaan pitäisi vähentää, vaan sen sijaan voitaisiin kehittää henkilökunnan liikkuvuutta vapaaehtoisesti oikeushallinnon sisällä. Eri virastojen välillä voisi kehittää erilaisia virkamiesvaihtojärjestelmiä. Palvelujen sähköistymisen ohella tulee silti huomioida henkilökohtaisen asiakaspalvelun tarve sekä se, etteivät kaikki asiakkaat toimi sähköisen asiointijärjestelmän kautta.

Suomen Tuomariliitto ry lausuu, ettei liitolla sinänsä ole mahdollisuuksia arvioida yksityiskohtaisesti esityksen taloudellisten vaikutusten osalta mietinnössä esitettyjä arvioita. Ilmeistä kuitenkin on, että konkreettisten henkilötyövuosisäästöjen aikaansaaminen manuaalikirjeistä sähköiseen tiedoksiantoon siirtymällä on haasteellista, koska työaikasäästöt syntyvät useassa eri ulosottovirastossa ja säästyvä työ muodostaa vain pienen osan asianomaisten henkilöiden työtehtävistä. Tuomariliitto epäilee myös ulosottoasioiden vastaajien innokkuutta helpottaa ulosottomenettelyä sähköisiin tiedoksiantotapoihin suostumalla, minkä vuoksi myös postituskuluissa syntyvistä säästöistä esitettyihin arvioihin saattaa olla syytä suhtautua varauksella. Yleisesti ottaen Suomen Tuomariliitto ry pitää kuitenkin mietinnön tavoitteita epäilyksettä kannatettavina.

3. Pykäläkohtaiset kannanotot

3.1. Ulosottokaari

1 luku 31 § Todistus ulosottorekisteristä

……

Ennen todistuksen antamista todistuksen pyytäjän nimi, asuin- tai kotipaikka sekä keskeinen 3 momentissa tarkoitettu perustelu tulee tallettaa ulosoton tietojärjestelmään. Rekisteröidyn pyynnöstä hänelle on annettava tieto siitä, kenelle on viimeisten kuuden kuukauden aikana annettu häntä koskeva todistus ulosottorekisteristä.

……

Oulun käräjäoikeus tuo lausunnossaan esille käytännössä ilmenneen seikan, että osa ulosottoviranomaisista on kieltäytynyt antamasta puhelimitse tietoa rekisterin julkisista tiedoista vedoten siihen, että tiedon pyytäjällä on oikeus saada ulosoton tietojärjestelmästä annettava yleisöjulkinen maksullinen todistus.

Koska esimerkiksi sopimuskumppaninsa maksukyvystä varmistumaan pyrkivälle henkilölle useimmiten riittää vähäisemmätkin tiedot kuin mitä julkiseen rekisteriin on talletettu, Oulun käräjäoikeus esittää harkittavaksi, että menettelyn yksinkertaistamiseksi ja yleisöjulkisuuden parantamiseksi lakiin otettaisiin nimenomainen maininta siitä, että todistukseen sisältyvät tiedot voidaan antaa tarvittavassa laajuudessa myös puhelimitse tai muulla tavoin, ellei tietojen antamisen selvyys siitä vaarannu, eikä tiedon antaminen aiheuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle. Oulun käräjäoikeus näkee, että tämä olisi sopusoinnussa myös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain säännösten kanssa.

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry toteaa, että sen mielestä lakiehdotuksen 31 §:n mukainen todistus ulosottorekisteristä olisi hyödyllinen perintäalan toimijoille sähköisessä muodossa.

Ulosottokaaren 1 luvun 34 §:n 2 momentin kumoamiseen liittyen lausunnonantaja katsoo, että määräaikaisilmoituksesta olisi hyötyä, jos se olisi mahdollista saada konekielisesti. Ilmoitus olisi myös edullisempi sähköisessä muodossa, joten velkojat voisivat haluta hyödyntää sitä.

3 luku 5 § Ulosottoperusteen liittäminen hakemukseen

Hakemukseen on liitettävä 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettu ulosottoperuste alkuperäisenä tai jäljennöksenä. Jos ulosottomies epäilee jäljennöksen aitoutta, hän voi vaatia hakijaa toimittamaan alkuperäisen ulosottoperusteen tai viranomaisen antaman toimituskirjan.

……

Finanssialan Keskusliitto ry kannattaa ehdotusta, mutta tuo lausunnossaan esille, että lakia olisi mahdollista suoraviivaista enemmänkin. Lausunnonantaja katsoo, että esimerkiksi luopumalla ulosottokaaren mukaisesta velvollisuudesta esittää juokseva sitoumus silloin, kun siihen ei ole todellista tarvetta, tehostettaisiin perintäprosessia ja lisättäisiin kustannustehokkuutta kaikkien osapuolten näkökulmasta. Finanssialan Keskusliitto tuo esille summaaristen riita-asioiden käsittelyn kehittämistä koskevassa selvityksessä (Summaaristen riita-asioiden käsittelyn kehittäminen, Selvityksiä ja ohjeita 52/2014) esitetyn ehdotuksen, jossa velvollisuutta esittää juokseva velkakirja tai muu sitou-

mus rajoitettaisiin vain sellaisiin tapauksiin, joissa ulosottoviranomainen jostain erityisestä syystä sitä vaatii. Finanssialan Keskusliiton mielestä kyseinen ehdotus olisi hyvin tervetullut.

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry lausuu pitävänsä kyseistä ehdotusta tarpeellisena ja muutosta hyödyllisenä, koska siitä syntyy velkojille säästöä.

3 luku 38 § Tiedoksianto-osoite

Hakija, vastaaja, vakuuden antaja sekä väitteen tai vaatimuksen esittänyt sivullinen ovat velvollisia ilmoittamaan ulosottomiehelle sen kotimaassa tai ulkomailla olevan postiosoitteen sekä halutessaan mahdollisen sähköisen tiedonsiirron osoitteen, johon kaikki ulosottoasiaa ja ulosottovalitusasiaa koskevat asiakirjat saa hänelle lähettää (tiedoksianto-osoite). Jos tämä osoite muuttuu, on siitäkin ilmoitettava. Vastaajan ilmoittama tiedoksianto-osoite koskee kaikkia ulosottoasioita siihen asti, kun vastaajalla on keskeytyksettä ulosottoasioita vireillä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun henkilön ulosottomiehelle toimittamassa kirjoituksessa olevaa merkintää osoitteesta ja tietojärjestelmähakijaa koskevassa luvassa tarkoitettua teknistä käyttöyhteyttä pidetään tiedoksianto-osoitteena.

Ottamalla käyttöön henkilön ja viranomaisten väliseen yhteydenpitoon tarkoitetun valtakunnallisen sähköisen asiointijärjestelmän 1 momentissa tarkoitetun henkilön oletetaan antaneen suostumuksensa sille, että tiedoksianto-osoitteena voidaan käyttää 1 ja 2 momentissa tarkoitetun osoitteen sijasta sähköisen asiointijärjestelmän tiedonsiirron osoitetta.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies toteaa lausunnossaan, että vaikka tähän asti (esimerkkinä HE 216/2001) on pidetty selvänä, ettei velallista voida velvoittaa antamaan prosessiosoitetta, ei esitykselle ole silti sinänsä nähtävissä estettä, koska osoitteen ilmoittamatta jättäminen ei kuitenkaan johda oikeudellisiin seuraamuksiin. Velallisen tulee kuitenkin olla tietoinen esimerkiksi siitä, että hänellä on velvollisuus huolehtia prosessiosoitteen muuttumisen ilmoittamisesta.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies katsoo osoitteen konkludenttista ilmoittamista koskevan säännösehdotuksen kaipaavan täsmennystä. Lausunnossa viitataan esityksen perustelujen kohtaan: ”*Viestiin sisältyvän sähköpostiosoitteen tai postiosoitteen tulkitsemisessa tiedoksianto-osoitteeksi tulisi olla varovainen erityisesti yksityishenkilöiden osalta. Tiedoksianto-osoitteeksi tulisi tulkita vain osoite, jonka asianomainen on selvästi halunnut ilmoittaa ulosottomiehelle tiedoksiantojen vastaanottamista varten. Jos asianosainen ilmoittaa viestissä yhteystiedokseen postiosoitteen tai sähköisen tiedonsiirron osoitteen, voidaan sitä pitää tiedoksianto-osoitteena.*”

Koska kysymys on yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista, tulisi säännöstä täsmentää perusteluista ilmenevällä tavalla, mikä myös selkeyttäisi ulosottomiehen selonottovelvollisuuden arviointia.

Lisäksi eduskunnan apulaisoikeusasiamies kiinnittää huomiota asianosaisen oikeusturvan kannalta siihen, että tämä saa riittävästi tietoa sähköisen asiointitilin käyttöönoton vaikutuksista ulosoton tiedoksiantoihin. Informaation riittävyyden lisäksi tulisi pohtia sitä, missä muodossa se annetaan. Tieto siitä, että asiakirjat tullaan kyseisen asianosaisen osalta lähettämään asiointitilille, pitäisi antaa kirjallisena hänen ilmoittamaansa tai väestötietojärjestelmästä ilmenevään osoitteeseen ja hänelle tulisi ilmoittaa myös mahdollisuudesta kieltää asiointitilin käyttö. Ilmoitustavasta tulisi säätää laissa.

Satakunnan käräjäoikeus pitää tiedoksiantojen sähköistä toimittamista kansalaisen tai yrityksen asiointitilin kautta uutena ja kannatettavana ajatuksena, mutta näkee ongelmakohtana sen, että asiointitilin käyttö on toistaiseksi ollut melko vähäistä, eikä tietoisuus siitä ole levinnyt kovin laajalle. Näin ollen tiedoksiantotavan muutoksesta saattaisi tulla myös suuri kulttuurinen muutos ainakin tavallisten kansalaisten keskuudessa.

Järjestelmän tulisi olla varmatoiminen ja helppo käyttää. Satakunnan käräjäoikeus toteaa, että viime vuosina viranomaisten käyttöön tuotetut järjestelmät ja sovellukset eivät ole aina olleet kumpaakaan. Lisäksi tulee ottaa huomioon, että kaikilla ei ole asiointitilin käyttöön tarvittavia tietovälineitä tai osaamista, eikä viranomainen voi sellaista oikein edellyttääkään. Tämän vuoksi asiointitilillä tuskin vieläkään tavoitettaisiin niitä henkilöitä tai tahoja, jotka eivät viranomaisten kanssa halua olla tekemisissä.

Satakunnan käräjäoikeus lausuu kuitenkin lopuksi, että jos asiointijärjestelmästä saadaan tietoteknisesti varmatoiminen ja käyttöliittymältään ja toiminnoiltaan helppokäyttöinen, voitaisiin sitä käyttää tiedoksiantojen toimittamiseen sillä edellytyksellä, että asiakas on ilmoittanut sen nimenomaisena yhteystietonaan tai muutoin selvästi hyväksynyt asiointitilin käyttämisen asiassaan.

Helsingin ulosottovirasto lausuu, että ehdotettu sanamuoto ”*henkilön oletetaan antaneen suostumuksensa sille*”, ei ole täysin onnistunut ja esittää tilalle selvempänä muotona käytettäväksi ”*asianomainen antaa suostumuksensa sille*”.

Raahen seudun ulosottovirasto katsoo konkludenttiseen prosessiosoitteen ilmoittamiseen liittyvän riskejä. Ulosottovirasto toteaa olevan käytännössä aikaa vievää ja hankalaa pohtia jokaisen yhteydenoton kohdalla, onko siinä mainittu yhteystieto tarkoitettu prosessiosoitteen ilmoitukseksi. Jos ulosoton tehtäviä tulevaisuudessa keskitetään ja saman velallisen asioita hoitaa useampi henkilö, saattavat ongelmat korostua. Myös asiakkaan kannalta voi prosessiosoitteen muuttaminen tulla yllätyksenä, jos hän ei sitä olekaan tarkoittanut muuttaa esimerkiksi sähköpostiosoitteensa mainitessaan.

Raahen seudun ulosottovirasto tuo lausunnossaan esille että konkludenttisen ilmoittamisen mahdollisuus saattaisi johtaa myös jälkikäteisiin väitteisiin siitä, ettei ulosottoviranomainen ole huomioinut yhteydenoton yhteydessä ollutta prosessiosoitetta, eikä asiakas siten ole saanut asiakirjoja tiedoksi.

Ulosottoviraston näkemyksen mukaan prosessiosoite tulisi säilyttää järjestelmässä vahvana siten, että se perustuu joko VTJ-olettamaan tai sähköisen palvelun käyttöönoton olettamaan tai sitten asiakkaan nimenomaiseen ilmoitukseen. Jos yhteystieto on ilmoitettu muulla tavoin, se tulisi kirjata prosessiosoitteeksi vain tapauksessa, jossa sellaista ei ole aiemmin ollut tiedossa lainkaan.

Raahen seudun ulosottovirasto esittää lausunnossaan harkittavaksi, että konkludenttista ilmoittamista koskeva säännös kumotaan tai käyttöalaa supistetaan edellä selostetulla tavalla.

Kansaneläkelaitos kannattaa muutosta, jolla mahdollistettaisiin asiakirjojen toimittaminen vastaanottajalle postiosoitteen sijasta valtakunnallisen sähköisen asiointijärjestelmän kautta myös viranomaisille. Kela ottaa tulevaisuudessa asiakirjojen sähköisen toimittamisen huomioon myös omien tietojärjestelmiensä kehittämisessä.

Kela toteaa joutuvansa edelleen joissakin tilanteissa elatusapuvelan perintään liittyen lähettämään ulosottohakemuksen paperilla. Ulosottohakemuksen liitteeksi laitetaan tällöin ulosottoperusteena oleva elatussopimus tai -tuomio, eikä pelkän ulosottoperusteen lähettäminen sähköpostitse ole näis-

sä tapauksissa tarkoituksenmukaista. Kelalla on velvollisuus palauttaa elatusapuperinnän päätyttyä alkuperäinen elatussopimus tai -tuomio lähivanhemmalle, minkä vuoksi Kela kannattaa että myös postiosoitteen käyttäminen jää edelleen mahdolliseksi, jotta paperipostina ulosotolle ulosottohakemuksen yhteydessä lähetetyt liitteet saadaan alkuperäisinä takaisin.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto pitää kansalaisten ja viranomaisten välisen sähköisen yhteydenpidon kehittämistä tärkeänä niin lainsäädännön tasolla kuin muutoinkin, mutta epäilee sähköiseen asiointitiliin liittyvien ehdotuksien menevän liian pitkälle ulosottomenettelyyn liittyvät oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen.

KKV nostaa esille sen, että ehdotuksen mukaan kansalaisen asiointitilin käyttöön ottaneen henkilön tiedoksianto-osoitteena voitaisiin käyttää asiointitiliä siinäkin tapauksessa, että henkilö on aiemmin ilmoittanut ulosottomiehelle tähän tarkoitukseen jonkin muun osoitteen. Ulosottomiehelle tulisi nyt toimittaa nimenomainen ilmoitus, jossa henkilö kieltää asiakirjojen toimittamisen asiointitilille, jotta muuta hänen ilmoittamaansa osoitetta käytettäisiin tiedoksiantotarkoitukseen.

Lausunnonantaja toteaa kehityksen suunnan olevan oikea, mutta velallisten valmiudet sähköiseen asiointiin eivät silti ole yhtenevät, vaikka asiointitili olisikin jotakin asiointia varten otettu käyttöön. Vaatimus ulosottomiehelle toimitetusta nimenomaisesta kiellosta saattaa tulla velalliselle yllätyksenä.

Helsingin kaupunki lausuu asiakirjaan merkityn sähköpostiosoitteen tai muun sähköisen tiedonsiirron osoitteen pitämisen konkludenttisesti tiedoksianto-osoitteena olevan mahdollisesti oikeusturvan kannalta ongelmallista. Asianosaisena oleva yksityishenkilö ei välttämättä miellä, että myös muita hänen merkitsemiään yhteystietoja kuin mitä on tiedoksianto-osoitteeksi merkitty, voitaisiin pitää virallisena tiedoksianto-osoitteena.

Helsingin kaupunginhallitus katsoo myös, että koska ulosottoasiassa asiakirjat saattavat sisältää salassa pidettäviä tietoja, eikä vastaajana olevalla yksityishenkilöllä voida olettaa olevan käytössä sellaista tietosuojaa, että asiakirjan sähköisen toimittamisen voitaisiin katsoa tapahtuvan täysin tietoturvallisesti ilman henkilön nimenomaista suostumusta, olisi ulosottoasian vastaajan oikeusturvan kannalta ehkä parempi pitää sääntely nykyisellään. Konkludenttisena tiedoksianto-osoitteena voitaisiin pitää ainoastaan vastaajan asiakirjaan merkitsemää postiosoitetta.

Velkaneuvonta ry ilmaisee lausunnossaan huolensa mietinnössä ehdotetun asiointitilin käyttöönoton tuoman automaattisen suostumuksen riittävyydestä tiedoksiannon perille menon turvaamiseksi. Velkaneuvonta ry tuo esille huomion siitä, että käyttöehdot luetaan usein huolimattomasti, jolloin niiden sisältö myös saattaa jäädä epäselväksi. Tämän vuoksi ehdotetun säännöksen ongelmakohdaksi muodostuu se, ettei henkilö välttämättä ymmärrä tiliä käyttöön ottaessaan sen jatkossa toimivan ensisijaisena yhteydenottotapana.

Käyttöehtojen hyväksyntä ei takaa sitä, että henkilö tosiasiassa muistaisi käydä päivittämässä muuttuneet yhteystietonsa, eikä asiointitililtä puolivuosittain lähetettävä muistutusviesti päivittämistä koskien ole riittävä. Puhelinnumerot ja sähköpostiosoitteet vaihtuvat välillä tiuhaan ja mikäli muistutusviesti lähetetään puhelinnumeroon tai sähköpostiosoitteeseen, joka ei enää ole asiakkaan käytössä, saattaa tiedoksianto jäädä huomaamatta. Henkilön oikeusturvan kannalta tärkeää olisi, että asiointitili on rakennettu tunnistamaan käytöstä poistetun puhelinnumeron tai sähköpostiosoitteen ja jos tämä ei ole mahdollista, tulisi henkilön pystyä valitsemaan asiointitilin käyttöönoton yhteydessä juuri ne viranomaistahot, joille hän antaa suostumuksensa ensisijaisesta asiointitavasta.

Suomen Asianajajaliitto ry on myös sillä kannalla, ettei käyttöehtoja välttämättä lueta kovin tarkkaan jos ollenkaan, vaikka ne palvelun käyttöön oton yhteydessä hyväksyttäisiinkin. Siksi liittyessään asiointitilin käyttäjäksi, henkilö ei välttämättä tarkkaan tiedosta, mitä dokumentteja palvelun kautta tullaan jatkossa toimittamaan.

Suomen Asianajajaliitto ry lausuu, että ulosottomenettelyn asianosaisilla tulisi säilyä tosiasiallinen oikeus valita milloin tahansa myös jokin muu osoite kuin kansalaisen asiointitili tiedoksianto-osoitteekseen.

Lakiehdotuksen 38 §:n edellytys siitä, että vaihtaakseen tiedoksianto-osoitettaan henkilön tulisi nimenomaisesti kieltää asiointitilin käyttö tiedoksianto-osoitteena ja ilmoittaa sen sijaan toinen osoite, saattaa käytännön tasolla aiheuttaa ongelmia. Tässä tapauksessa olisi pidettävä huolta ainakin siitä, että tiedoksianto-osoitteen vaihtamista koskeva käytäntö olisi yhtenevä eri viranomaisissa ja että kansalaisen asiointitilille toimitettavat viestit todella myös tavoittavat kansalaisen.

Lisäksi tulisi ottaa huomioon, että maksamattomien laskujen vuoksi katkaistut matkapuhelin- ja internetyhteydet voivat myös vaikeuttaa sähköistä asiointia ulosottovelallisen osalta. Tällöin asiointitilin lähettämät heräteviestit eivät välttämättä tavoita asianosaista ja hänen saattaa olla vaikeaa tai jopa mahdotonta saada yhteyttä palveluun.

Suomen Asianajajaliitto ry toteaa myös, että kansalaisen asiointitilin käyttöönotto laajasti kaikkien viranomaisten toimesta lienee ainoa keino asiointitilin saamiseksi yleiseen käyttöön. Asiointitilillä tulisi olla niin paljon tapahtumia, että siellä tapahtuvan viestinnän säännöllisestä seuraamisesta tulisi käyttäjälleen tapa. Tilin käyttämisen tulisi olla helppoa ja tietoturvallista.

Suomen Kihlakunnanvoudit ry katsoo, että tiedoksianto-osoitteen ilmoittamisvelvollisuus helpottaisi asiointia velallisten kanssa. Ennen muutoksen voimaantuloa tulisi kuitenkin varmistaa, että ulosoton tietojärjestelmät pystyvät käsittelemään uusia vastaajien tiedoksianto-osoitteita ja niiden muutoksia. Lausunnonantaja pitää olettavana, että useat vastaajat tulevat ilmoittamaan sähköpostiosoitteen tiedoksianto-osoitteekseen.

Suomen Kihlakunnanulosottomiesten Yhdistys ry tuo esille asianosaisten käyttävän usein sähköpostia ulosottomiesten kanssa asioimiseen, joten niissä tapauksissa, joissa asianosainen esittää väitteen, vaatimuksen tai pyynnön sähköpostin kautta, voisi sähköpostiosoite toimia tiedoksianto-osoitteena. Lausunnonantaja katsoo, että tämä helpottaisi ja nopeuttaisi asioiden hoitamista.

Suomen Tuomariliitto ry lausuu pitävänsä ehdotettua tiedoksiantomenettelyä sinänsä riittävän oikeusturvan takaavana asianosaisten kannalta, mutta liiton mielestä ehdotuksessa mainitusta ulosottokaaren 3 luvun 38 §:n 3 momentin mukaisen olettaman kumoutumisesta ei riitä pelkkä perustelulausuma, vaan siitä tulisi ottaa lakitekstiin nimenomainen maininta.

Tuomariliitto tuo lausunnossaan esille myös epäilynsä ulosottoasioissa erityisesti vastaajina olevien henkilöiden innokkuudesta ottaa käyttöön sähköinen asiointitili ja katsoo sen vuoksi sähköisen asioinnin kautta tapahtuviin tiedoksiantoihin kohdistuvien odotusten osoittautuvan mahdollisesti ylimitoitetuiksi.

3 luku 41 § Todisteelliset tiedoksiantotavat

Todisteellisesti tiedoksi annettava asiakirja:

……
5) annetaan sähköisesti tiedoksi sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 18 §:n mukaisesti.

Postille on ilmoitettava, milloin tiedoksi antamisen saantitodistusta vastaan on viimeistään tapahduttava. Tiedoksianto vastaanottotodistusta vastaan voidaan vastaanottajan suostumuksella toimittaa myös sähköisenä viestinä. Tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen silloin, kun vastaanottotodistus on palautettu.
……

Oulun käräjäoikeus tuo esille, että nykyisellään ei lain mukaan voida tehdä tiedoksiantoa todisteellisesti puhelimitse, eikä mietinnössä tähän ehdoteta muutosta. Käräjäoikeus esittää, että lakiin otettaisiin puhelintiedoksiannosta säännös vastaavalla tavalla kuin siitä säädetään oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 3 b §:ssä. Samalla olisi myös mahdollista hankkia vaivattomasti puhelimitse luvun 38 §:ssä tarkoitettu tiedoksianto-osoite.

Raahen seudun ulosottovirasto esittää lausunnossaan harkittavaksi, voitaisiinko sähköisen tiedoksiannon katsoa tapahtuneen todisteellisesti pelkän tietojärjestelmän toimittaman vastaanottokuittauksen perusteella ja onko vastaanottotodistuksen palauttaminen sähköisesti tapahtuvassa tiedoksiannossa tarpeellista enää tulevaisuudessa.

Suomen Asianajajaliitto ry katsoo todisteellisesti vastaanotettavien viranomaistiedoksiantojen sähköisen lähettämisen vaativan vielä pohdintaa. Ilman saajan lukukuittausta pelkkä viestin lähettäminen asiointitilille ei välttämättä riitä todisteelliseksi vastaanotoksi.

Lisäksi Suomen Asianajajaliitto toteaa että sellaiset ulosoton asiakirjojat, joihin vastaanottajan on reagoitava, tulisi kuitata sekä lähetetyiksi että luetuiksi tai ainakin olisi otettava huomioon, ettei määräaika alkaisi kulua ennen kuin asianosainen on kirjautunut asiointitililleen.

3 luku 102 § Passiivisaatavaksi rekisteröinti

……
Passiivisaatavan rekisteröinti on voimassa kaksi vuotta estetodistuksen päivämäärästä.
……

Helsingin ulosottovirasto ehdottaa lausunnossaan lisäystä esitykseen passiiviperinnän osalta. Ulosottovirasto esittää, että passiiviperinnän saldoilmoituksista luovuttaisiin kokonaan, mikä käytännössä tarkoittaisi, että ulosottokaaren 3 luvun 103 §:n 2 momentti ja 104 § tai pelkästään 104 § kumotaan. Ulosottokaaren 3 luvun 3 §:n yleiset määräykset hakijan velvollisuudesta ilmoittaa ulosotossa olevan saatavan lyhennyksistä ja muista muutoksista ulosottomiehelle koskisivat passiivisaataviakin. Helsingin ulosottovirasto katsoo, että saldoilmoitukset eivät vaikuta asianosaisten oikeusturvaan. Ne aiheuttavat turhaa työtä sekä ulosotossa että velkojalla ja muutos olisi helppo toteuttaa tässä yhteydessä.

Raahen seudun ulosottovirasto tuo passiivirekisterin päättymisilmoituksesta luopumisessa esiin sen mahdollisen ongelmallisuuden tilanteissa, joissa passiivisaatava liitetään passiivirekisteröinnin aikana ulosmittaukseen. Passiivirekisteröinnin määräaika on kaksi vuotta, mutta esimerkiksi toistuvaistulon ulosmittaus saattaa jatkua sitä pidempään.

Kun ulosmittaus päättyy, ei ulosmittaukseen liitetylle passiivisaatavalle tehdä estettä, vaan mikäli rekisteröintiaikaa on jäljellä, se ainoastaan palautuu passiivirekisteriin. Mikäli rekisteröintiaika on kulunut, velkojalle on tässä yhteydessä lähetetty tieto passiivirekisteröinnin päättymisestä. Jos päättymisilmoituksesta luovutaan täysin, ei velkoja saa tietoa ulosottoperinnän päättymisestä tapauksissa, joissa asia on ollut ulosmittauksen johdosta täytäntöönpanossa passiivirekisteröinnin määräajan yli. Tällöin asialle olisi mahdollisesti tehtävä uusi este, vaikka se olisikin noussut täytäntöönpanoon passiivirekisteristä.

Kansaneläkelaitos lausuu nykyisen passiivirekisterin päättymisilmoitusten tulevan Kelalle sähköisesti ulosotosta ja tätä on pidetty toimivana menettelynä. Mikäli päättymisilmoituksista päätetään luopua kokonaan, on Kelan rakennettava omaan järjestelmäänsä passiivirekisteröintiin liittyvä menettely, mikä tulee nykytilanteeseen verrattuna aiheuttamaan Kelalle kustannuksia ja lisäksi järjestelmämuutosten toteuttaminen vie aikaa.

Oikeusrekisterikeskus lausuu, että sillä ei ole huomautettavaa passiiviperintää koskevan sääntelyehdotuksen johdosta. Mikäli jatkossa haluttaisiin Oikeusrekisterikeskuksen saatavien osalta toteuttaa laajamittainen passiiviperintä, edellyttäisi se rekisterien välisen yhteyden toteuttamista niin, että saldotieto ja tieto ulosoton vastaanottamasta suorituksesta välittyisi täysin automaattisesti, koska Oikeusrekisterikeskuksella ei ole resursseja osoittaa henkilötyötä kyseiseen välittämistehtävään sakkorekisterin ja ulosoton tietojärjestelmän kesken.

Valtiokonttori lausuu, että vaikka se näkeekin passiivirekisteröinnin päättymisilmoituksista luopumisen perustelluksi ulosottotoimen resurssisäästöjen näkökulmasta, olisi päättymisilmoitus kuitenkin edelleen hyvä saada esimerkiksi sähköisesti asiointitilin kautta.

Finanssialan Keskusliitto ry pitää ehdotettua lainsäädäntömuutosta kustannustehokkuusnäkökulmasta kannatettavana.

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry esittää lausunnossaan, että ehdotusta muutettaisiin seuraavanlaiseksi:

”*Passiivisaatavan rekisteröinti on voimassa kaksi vuotta estetodistuksen päivämäärästä. Voimassaolon päättymisestä ilmoitetaan hakijalle vain, jos tämä on sitä erikseen pyytänyt*”.

Lausunnonantaja kannattaa sitä, että saldotiedustelut ja niihin vastaaminen hoidettaisiin sähköisesti. Mahdollisuus vastaamiseen manuaalisesti tulisi kuitenkin säilyttää.

Suomen Kihlakunnanulosottomiesten Yhdistys ry lausuu passiivirekisteröinnin päättymisilmoituksesta luopumisen olevan heikennys velkojien asemaan, koska päättymisilmoitus toimii hyvänä muistutuksena velkojille siitä, ettei heidän asiansa enää ole täytäntöönpanossa.

3 luku 111 a § Asian käsittelykieli ulosottoasiassa

Asian käsittelykieleen ulosottoasiassa sovelletaan, mitä kielilain (423/2003) 15 §:ssä säädetään asian käsittelykielestä riita-asiassa.

Asianosaisen oikeuteen saada asiakirjan käännös sovelletaan, mitä kielilain 20 §:n 2 momentissa säädetään riita-asian asianosaisen oikeudesta asiakirjan käännökseen.

Pirkanmaan ulosottovirasto, Suomen kihlakunnanvoudit ry ja Velkaneuvonta ry pitävät ehdotusta nykytilannetta selkeyttävänä.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies katsoo, että ottaen huomioon ulosoton virallistoimintoisuuden ja sen, että kyseessä voi olla myös asianosaissuhde, jossa asian kieli määräytyisi julkisyhteisön tai muun suuren institutionaalisen toimijan kielen mukaan muussakin kuin siviilioikeudellisen tuomion täytäntöönpanossa tai kysymys on rangaistuksen täytäntöönpanosta, tulisi velallisen saada asiakirjasta kuluitta käännös samoin kuin hallintoasiassa. Esityksen 3 luvun 111 a §:n 2 momentissa tulisi viitata kielilain 20 §:n 2 momentin sijaan lainkohdan 1 momenttiin, jolloin sääntely ottaisi huomioon ulosoton erityisluonteen.

Suomen Asianajajaliitto ry lausuu, että vaikka ulosottomenettely on maksykyvyttömyysmenettely, ei sen rinnastaminen maksuttomien käännösten osalta konkurssi-, yrityssaneeraus- ja velkajärjestelymenettelyyn, joissa asianosaiset hoitavat kulut yleensä hyvin vähin varoin, ole itsestään selvää. Valtion viranomainen hoitaa ulosottomenettelyä, eikä asiakirjojen kääntämisestä tai toimittamisesta asianosaiselle tämän äidinkielellä voida katsoa aiheutuvan viranomaiselle kohtuuttomia kustannuksia.

Ulosottomenettelyssä sovellettavan kielisääntelyn ei tulisi perustua siihen luokitellaanko ulosottomenettely lainkäytöksi vai hallintomenettelyksi, vaan pikemminkin siihen mitä voidaan pitää asianosaisten kielellisten oikeuksien ja heidän oikeusturvansa kannalta kohtuullisena.

Suomen Asianajajaliitto ry pitää tärkeänä sitä, ettei kansalaisten oikeutta käyttää asiointikielenään omaa äidinkieltään ja saada itseään koskevat ilmoitukset tiedoksi äidinkielellään supisteta.

5 luku 35 § Uusi myynti

Jollei alinta hyväksyttävää tarjousta saada, järjestetään uusi huutokauppa tai vapaa myynti, paitsi jos hakija sen kieltää. Viimeksi mainitussa tapauksessa tai, jollei omaisuus tule myydyksi toisella tai erityisestä syystä järjestetyllä kolmannellakaan kerralla, ulosmittaus peruutetaan.

5 luku 56 § Uusi myynti

Jollei tarjousta hyväksytä 54 tai 55 §:n nojalla, järjestetään uusi huutokauppa tai vapaa myynti, paitsi jos hakija sen kieltää. Viimeksi mainitussa tapauksessa tai, jollei omaisuus tule myydyksi toisella tai erityisestä syystä järjestetyllä kolmannellakaan kerralla, ulosmittaus peruutetaan.

Pirkanmaan ulosottovirasto lausuu, että sallimalla kolmas myyntiyritys vältetään turhaa työtä ja kustannuksia, eikä muutoksesta ole nähtävissä haitallisia seurauksia asianosaisten oikeusturvalle.

Pohjois-Karjalan ulosottovirasto toteaa kolmannen myyntikerran sallimisen erityisestä syystä olevan mietinnön perustelujen valossa aiheellista ja katsoo, että tällä voitaisiin vähentää myös myynnistä aiheutuvia täytäntöönpanokuluja, kun myyntimenettelyä ei enää olisi välttämättä tarpeen aloittaa myöhemmin uudelleen uusine kuluja aiheuttavine toimineen.

Raahen seudun ulosottovirasto tuo lausunnossaan esille ulosottovalitustapauksen, jossa velallisen asiamies vaati kumottavaksi ulosottomiehen toimittamaa toisella myyntiyrityksellä tehtyä myyntipäätöstä sillä perusteella, että ensimmäisessä myyntiyrityksessä ei ollut saatu lainkaan tarjousta eikä toisen myyntiyrityksen järjestäminen olisi ollut sallittua ulosottokaaren 5 luvun 56 §:n sanamuodon mukaan. Vaikka onkin selvää, että sanamuodosta huolimatta toinen myyntiyritys on mahdollinen sekä korkeimman tarjouksen tultua hylätyksi että silloin kun ensimmäisessä myyntiyrityksessä ei ole saatu tarjousta lainkaan, Raahen seudun ulosottovirasto esittää harkittavaksi, voitaisiinko säännökseen tässä yhteydessä lisätä: ”*Jollei tarjousta ole saatu tai sitä ei hyväksytä 54 tai 55 §:n nojalla...*”.

Lisäksi Raahen seudun ulosottovirasto esittää harkittavaksi, tulisiko lakiin ottaa siirtymäsäännös siitä, koskeeko mahdollisuus kolmanteen myyntiyritykseen ja vapaan myynnin hintaraja myös lain voimaan tulohetkellä vireillä olevia myyntejä.

Verohallinto katsoo muutosehdotuksen tuovan tarvittavaa joustoa erityistapauksiin ja vähentävän rauenneiden myyntien määrää. Se, että menettelyn soveltaminen edellyttäisi erityisiä syitä, on riittävä rajoite soveltamisalalle.

Velkaneuvonta ry lausuu kolmannen myyntikerran mahdollistamisen ilman, että koko prosessi jouduttaisiin toisen myyntiyrityksen epäonnistuttua aloittamaan alusta, olevan nykyisessä taloustilanteessa perusteltua. Velallisen taloudellisen tilanteen korjaamisen kannalta on tärkeää, että juoksevia kuluja aiheuttava omaisuus saadaan realisoitua mahdollisimman nopeasti.

Suomen Yrittäjät ry lausuu ehdotuksen olevan kannatettava ja sen voidaan katsoa sujuvoittavan ja tehostavan ulosmitatun omaisuuden myyntimenettelyä.

5 luku 45 § Kirjallinen valvontamenettely

Ulosottomies saa laatia asianosaisluettelon ilman asianosaiskeskustelua, jollei keskusteluun ilmene tarvetta. Siinä tapauksessa ulosottomies asettaa määräpäivän ja kehottaa asianosaisia viimeistään määräpäivänä valvomaan oikeutensa, antaa esitetyt valvonnat muille asianosaisille tiedoksi ja samalla ilmoittaa määräpäivän, jolloin mahdolliset riitautukset ja myyntiä koskevat huomautukset tulee viimeistään esittää. Riitautusmahdollisuutta ei tarvitse järjestää, jos se on ilmeisen tarpeetonta. Yksinkertaisessa asiassa, jossa kaikki asianosaiset tunnetaan, kuulutusta ei tarvitse julkaista.

Valvonnoille tulee varata vähintään kahden viikon määräaika laskettuna valvontakehotuksen lähettämisestä. Riitautuksille tulee varata vähintään kahden viikon määräaika laskettuna valvontojen lähettämisestä tiedoksi, ellei riitautusmahdollisuuden varaaminen ole ilmeisen tarpeetonta.

……

Pirkanmaan ulosottovirasto näkee muutosten kirjallisen valvontamenettelyn määräaikojen lyhentämiseksi olevan perusteltuja ja tukevan tuloksellista realisointityötä. Vapaissa myynneissä asianosaiset toivovat ulosottomieheltä yleensä mahdollisimman nopeita päätöksiä, mutta ennen asianosaisluettelon laatimista ei myynnistä voida päättää ja luettelon laadinta taas edellyttää valvontoja.

Pirkanmaan ulosottovirasto toteaa myös, että realisointikohteen ostaja voi löytyä yllättäen, jolloin joudutaan ottamaan riski ostotarjouksen menettämisestä, kun kaupan hyväksyminen viivästyy pitkien valvonta-aikojen takia.

Ulosottomiehelle tulisi antaa harkintavaltaa joustaa ulosottokaaren 5 luvun 45 §:n mukaisista määräajoista perustellusta syystä. Kyseinen syy voisi olla esimerkiksi asianosaisten suostumus tai muu myynnin tarkoituksenmukaisuuden varmistava peruste.

Pirkanmaan ulosottoviraston käsityksen mukaan ulosottomiehelle tulisi antaa melko paljon liikkumatilaa myynteihin ja eritoten määräaikoihin liittyen, koska ulosottomyynteihin liittyy paljon tapauskohtaisia erityispiirteitä. Lisäksi ne ovat haastavia ja vaativat nopeita reagointimahdollisuuksia.

Lausunnonantaja pitää suotavana, että ulosottomiehelle annetaan harkintavaltaa myös riitautukseen liittyvien kysymysten suhteen ja toteaa, että asianosaisilla on joka tapauksessa mahdollisuus valittaa asianosaisluettelosta myynnin jälkeen.

Pohjois-Karjalan ulosottovirasto katsoo kirjallisille valvonnoille säädetyn vähimmäisajan lyhentämisen kahteen viikkoon olevan perusteltua niissä tilanteissa, jotka voidaan asiasta ennalta olevien tietojen perusteella olettaa riidattomiksi ja joissa kirjallisen valvontamenettelyn voidaan jo ennalta todeta olevan riittävä. Asianosaiskeskustelun pitämiseen tai vähimmäisaikaa pidemmän kirjallisen määräajan määräämiseen jäisi kuitenkin mahdollisuus niissä tapauksissa, joissa asianosaisten oikeusturvan voitaisiin katsoa sitä vaativan.

Myyntimenettelyn sujuvuuden kannalta mahdollisuus jättää valvontojen riitautusmahdollisuus antamatta selvissä ja yksinkertaisissa asioissa on tarkoituksenmukainen. Pohjois-Karjalan ulosottovirasto huomioi, että tämän käyttöala tulisi kuitenkin olemaan aiheellisen rajattu, koskien lähinnä tavanomaisia ja yleisiä panttivelkoja, kuten asuntolainoja.

Valtiokonttori lausuu valvontojen määräajan lyhentämisen neljästä kahteen viikkoon olevan oleellinen lyhennys, joka voi aiheuttaa haasteita velkojalle. Valtiokonttorissa rikosvahinkokorvausasioiden käsittely ja lainojen hallinnointi tapahtuvat eri osastoilla ja valvontapyyntö voi vahingossa ohjautua ensin väärälle taholle organisaation sisällä, missä tapauksessa valvonnan lyhyt määräaika saattaisi aiheuttaa ongelmia tai jopa valvonnan myöhästymisen. Valtiokonttori toteaa, että kahden viikon määräajan pitäisi kyllä muutoin olla riittävä.

Suomen Asianajajaliitto ry katsoo, että kirjallisen valvontamenettelyn valvonnoille varattavan vähimmäismääräajan lyhentäminen kahteen viikkoon voi joissakin tapauksissa ainakin teoriassa johtaa oikeudenmenetyksiin. Siksi asian valmistelussa tulisi perusteellisemmin tarkastella sitä, minkälaisissa tilanteissa kahden viikon määräajan käyttö olisi aiheellista ja minkälaisissa taas valvonnoille tulisi mahdollisesti varata tätä pidempi määräaika.

Muutoin Suomen Asianajajaliitto ry pitää menettelyn nopeuttamista ehdotetuin muutoksin velkojien kannalta hyvänä, eikä näe ehdotukseen liittyvän ilmeisiä ongelmia velallisenkaan oikeusturvan osalta.

Suomen Tuomariliitto ry toteaa lausunnossaan, että kynnys riitautusmahdollisuuden järjestämättä jättämiselle olisi asetettava korkealle – kuten mietinnön perusteluissakin (s. 23) todetaan. Ehdotuksessa käytetty ilmaus ”*jos se on ilmeisen tarpeetonta*” korostaa kuitenkin Tuomariliiton mukaan tuon kynnyksen tasoa riittävästi.

5 luku 75 § Yksityisen toimittama julkinen huutokauppa

Ulosottomies saa antaa irtaimen omaisuuden luotettavan huutokaupantoimittajan myytäväksi julkisella huutokaupalla. Ulosottomiehen tulee ilmoittaa mahdollinen 23 §:ssä tarkoitettu vähimmäishinta ja 34 §:n mukainen alin hyväksyttävä tarjous sekä antaa tarvittavat muut huutokauppaa koskevat ohjeet.

Mitä 1 momentissa säädetään julkisesta huutokaupasta, koskee myös avointa sähköistä huutokauppaa.

Myynnin toimittajasta on voimassa, mitä 3 luvun 110 §:ssä säädetään toimitsijasta.

Suomen Kihlakunnanvoudit ry lausuu yksityisen toimittaman julkisen huutokaupan olleen kohtuullisen harvinainen, mutta kuitenkin säännöllisessä käytössä ollut irtaimen omaisuuden myyntitapa. Muutos lienee oleellinen esimerkiksi arvokkaiden taide-esineiden myynnin osalta, sekä muissa tapauksissa, joissa vaaditaan erityistä ammattitaitoa kyseisen laatuisen omaisuuden myymiseen. Lisäksi sähköinen myyntiympäristö lisää mahdollisuutta löytää ostajaehdokkaita helpommin myös maan rajojen ulkopuolelta.

5 luku 76 § Ulosottomiehen toimittama vapaa myynti

……

Ulosottomies saa myydä omaisuuden vapaasti ilman 1 momentissa tarkoitettua suostumusta, jos kauppahinta ei alita selvästi käypää hintaa ja:

1) kauppahinta peittää kaikki etuoikeussaatavat tai kauppaan on saatu suostumus etuoikeussaatavien velkojilta; tai

2) korkein tarjous on huutokaupassa hylätty ja kauppahinta nousee vapaassa myynnissä sitä korkeammaksi ja peittää alimman hyväksyttävän tarjouksen.

Helsingin ulosottovirasto kokee avoimen sähköisen huutokaupan olevan tulevaisuudessa ainoa myyntitapa, jolla tavoitetaan 5 luvun 2 §:ssä tarkoitettu hyvä lopputulos. Tämän vuoksi avointa sähköistä huutokauppaa tulisi käsitellä säädöstasolla samoin kuin muitakin julkisia huutokauppoja. Parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen johtavan myyntitavan valinnalle ei lausunnonantajan näkemyksen mukaan tulisi asettaa säädöstasolla mitään esteitä.

Pirkanmaan ulosottovirasto lausuu muutosehdotuksen olevan hyvä. Jotta myynnissä voitaisiin tavoitella mahdollisimman korkeaa hintaa, valitaan myyntitavaksi usein vapaa virallismyynti tai vapaa yksityismyynti. Myös muu kuin perinteinen huutokauppa tulisi mahdollistaa ilman suostumuksia soveltuvaksi myyntitavaksi, kunhan myyntikohdetta tarjotaan menettelyssä avoimesti laajan ostajajoukon saataville, kuten nettihuutokaupassa toimitaan.

Yritettäessä tavoitella mahdollisimman markkinahintaista kauppaa, ongelmaksi 76 §:n mukaisissa myynneissä muodostuu välillä se, että sovellettava myyntisäännös ei mahdollista kohteen myyntiä, jos hinta ei ole käypä.

Pohjois-Karjalan ulosottovirasto lausuu lainsäädäntötyöryhmän esittämän muutoksen olevan aiempaan lainsäädäntöön nähden merkittävä parannus, etenkin nettihuutokauppaa ajatellen. Mahdollisuus myydä kohde vapaalla myynnillä etuoikeussaatavien velkojien suostumuksella on myös hyvin tärkeä muutos.

Ulosottovirasto katsoo kuitenkin, että samassa yhteydessä tulisi vapaa myynti rinnastaa huutokauppaan myös vähäarvoisen irtaimen esineen myynnin osalta, koska ehdotettujen muutostenkin jälkeen sen myyminen ulosottokaaren 5 luvun 76 §:n mukaisella vapaalla myynnillä edellyttää, ettei kauppahinta alita selvästi myytävän kohteen käypää arvoa.

Vastaava rajoitus ei ulosottokaaren 5 luvun 23 §:n pohjalta koske tavallista huutokauppaa ja lausunnonantaja pitääkin perusteettomana, että vähäarvoisen irtaimen esineen myynnissä myynnin kauppahintaa koskevat edellytykset olisivat jatkossakin huutokauppaan verrattuna ankarammat.

Pohjois-Karjalan ulosottovirasto esittää uudeksi ulosottokaaren 5 luvun 76 §:n 2 momentin sanamuodoksi ja uudeksi 3 momentiksi seuraavaa:

”*Ulosottomies saa myydä omaisuuden vapaasti ilman 1 momentissa tarkoitettua suostumusta, jos*

1) kauppahinta peittää kaikki etuoikeussaatavat tai kauppaan on saatu suostumus etuoikeussaatavien velkojilta; tai

2) korkein tarjous on huutokaupassa hylätty ja kauppahinta nousee vapaassa myynnissä sitä korkeammaksi ja peittää alimman hyväksyttävän tarjouksen

Ulosottomies ei kuitenkaan saa myydä kiinteistöä tai arvokasta irtainta omaisuutta vapaasti, jos hän arvioi, että tarjous alittaa selvästi omaisuuden käyvän hinnan paikkakunnalla.”

Verohallinto toteaa, että muutosehdotuksen mukaan ulosottomiehen toimittamassa vapaassa myynnissä olisi sama kauppahintaa koskeva edellytys kuin huutokaupassa; se ei alita selvästi käypää hintaa. Verohallinto lausuu muutoksen olevan perusteltu ja että se toteutuessaan todennäköisesti lisäisi realisointien määrää ja nopeuttaisi menettelyä.

Suomen Yrittäjät ry katsoo ulosottomiehen toimittaman vapaan myynnin edellytysten lieventämisen olevan perusteltua.

5 luku 87 § Ilmoitukset kirjaamisviranomaisille

Ulosottomiehen tulee tehdä ilmoitus kiinteistön saantotiedon merkitsemistä ja kiinteää tai irtainta omaisuutta koskevan ulosmittausmerkinnän poistamista varten lainvoimaisesta myynnistä sille rekisteriviranomaiselle, jolle ulosmittauksesta on ilmoitettu. Ilmoitukseen on liitettävä tieto rauenneista ja voimaan jääneistä panttioikeuksista ja kirjatuista oikeuksista.

……

Pohjois-Karjalan ulosottovirasto katsoo ehdotuksen olevan esitettyjen perustelujen pohjalta tarpeellinen. Ilmoituksen antamisen tavasta ei ole esitetty sääntelyä, ilmoitus on nykyisin annettu Maanmittauslaitoksen sähköistä palvelua käyttäen. Jotta vältyttäisiin moninkertaiselta työltä, tulisi luoda tietotekniset edellytykset sille, että ilmoitus voitaisiin antaa suoraan ulosoton järjestelmästä sähköisesti Maanmittauslaitokselle.

Maanmittauslaitos toteaa ehdotuksen sisällön olevan asianmukainen. Maanmittauslaitos esittää, että tiedonvaihto täytäntöönpanoviranomaisten ja kirjaamisviranomaisten välillä perustuisi sähköiseen asiointiin ja digitaalisuuteen. Kirjepostin ja telefaxin käyttö on viranomaistoiminnassa väistyvää ja toissijaista.

Suomen Kihlakunnanvoudit ry lausuu, että muutos vähentäisi ulosotossa tehtävää työtä, koska se poistaisi nykyisen kaksinkertaisen ilmoitusvelvollisuuden.

3.2. Laki velan vanhentumisesta

11 § Oikeudelliset katkaisutoimet

……

Jos velkoja peruuttaa hakemuksensa tai asian käsittely päättyy muusta syystä ilman, että sellaisen tiedoksiannon tai muun velkojan vaatimusta koskevan ilmoituksen, joka lain mukaan on toimitettava velalliselle, toimittamisessa on noudatettu laissa säädettyä menettelyä, vanhentumisajan ei katsota katkenneen.

……

Vantaan käräjäoikeus lausuu ehdotuksen perustelujen olevan hyvät, mutta lainsäännöksen ehdotetun muotoilun olevan koukeroinen ja pelkän lakitekstin pohjalta asian jäävän helposti ymmärtämättä. Tästä syystä Vantaan käräjäoikeuden mielestä on syytä pohtia, onko ehdotettu muotoilu tarpeeksi selkeä jatkovalmistelua silmällä pitäen.

Pohjois-Karjalan ulosottovirasto katsoo muutoksen hyvin tarpeelliseksi ja perustelluksi.

Sen lisäksi, että muutos antaisi velkojille luottamuksen siihen, että asian vireillepano ulosottomenettelyssä riittäisi velan vanhentumisen katkaisemiseen ja veisi velallisilta mahdollisuuden pakoilla velkojia lyhyen vanhentumisajan kulumisen tarkoituksessa, tekisi se myös saatavan vanhentumista koskevasta sääntelystä vähemmän tulkinnanvaraista ja näin ollen tehostaisi ulosottomenettelyä ulosottoasian vireilletulovaiheessa.

Satakunnan ulosottovirasto katsoo, että jos vireilletuloilmoitus, ennakkoilmoitus tai jälki-ilmoitus on jäänyt antamatta siksi, että laki on sallinut niiden tekemättä jättämisen, on summaarisessa ulosottoprosessissa turha miettiä velkojen vanhentumiseen liittyviä kysymyksiä.

Lausunnonantaja toteaa mietintöön olevan kirjattu muun muassa, että velkoja, jonka ulosottohakemus on velan vanhentumisen vuoksi hylätty, voisi tehdä uuden ulosottohakemuksen, joka voitaisiin aiemmasta kielteisestä ratkaisusta huolimatta hyväksyä. Satakunnan ulosottovirasto lausuu, että siirtymäsäännöksen tarpeen osalta voi olla varovasti myös toista mieltä, koska ulosottoasian ei voine muuttua uudeksi sen johdosta, että velkoja tekee samaa saatavaa koskevan uuden ulosottohakemuksen.

Kansaneläkelaitos kannattaa velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n tarkentamista mietinnössä esitetyllä tavalla ja toteaa Kelalle olevan velkojan näkökulmasta tärkeää, että vanhentuminen katkeaa voimassaolevan lainkohdan mukaisesti silloin, kun ulosotto tulee vireille, lukuun ottamatta esityksessä mainittua tarkennusta.

Oikeusrekisterikeskus pitää vanhentumislakiin liittyviä ehdotuksia ja niiden perusteluja kaksijakoisena. Korkein oikeus on päätynyt ennakkopäätöksessään kannalle, jonka mukaan velallisen kannalta on kohtuutonta, että vanhentuminen katkeaa, jos velallinen ei saa tosiasiallisesti lainkaan tietoa ulosottoasian vireilletulosta. Mietinnössä taas katsotaan olevan velkojan oikeusturvan osalta kohtuutonta, että vanhentuminen ei katkea tilanteissa, joissa ilmoitusta ei saada lähetettyä.

Oikeusrekisterikeskus tuo esille, etteivät kaikki velalliset, joille ilmoitusta ei saada toimitettua, välttele ulosottoa. Tavoittamattomissa olemiseen voi olla myös velallisen kannalta jokin selkeä ja ymmärrettävä syy. Toisaalta ulosottomiehen tehtävänä on tavoittaa myös ulosottoa välttteleväkin velallinen. Lausunnonantajan kanta on, että velan vanhentumiseen liittyvää kysymystä ei tulisi ratkoa sen pohjalta, mikä on ulosotolle helpoin toimintatapa ja että ulosottomiehen tulisi kaikissa tapauksissa asianmukaisesti ja tarpeeksi tehokkaasti tavoitella myös sellaisia velallisia, joita ei ole helppo löytää.

Oikeusrekisterikeskus katsoo esityksessä ehdotetun muutoksen mahdollisesti edistävän ulosottomiesten sellaista toimintaa, jossa erityisesti pienten korvausten perintää ei välttämättä tosiasiassa yritetä, vaan vain todetaan pikaisesti tuntemattomuuseste. Näihin näkemyksiin pohjautuen Oikeusrekisterikeskus esittää harkittavaksi vielä, onko vanhentumislain säännöstä todella perustetta muuttaa niin, että vanhentuminen määräytyisi korkeimman oikeuden ennakkoratkaisusta poiketen.

Joka tapauksessa säännöstä tulisi vielä muotoilla niin, että myös maallikko pystyisi jo lain sanamuodosta ymmärtämään, mitä on tarkoitettu säätää.

Valtiokonttori puoltaa ehdotettua selvennystä ja toteaa sen vastaavan hallituksen esityksen velan vanhentumista ja julkista haastetta koskevan lainsäädännön uudistamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 187/2002) tarkoitusta.

Verohallinto pitää muutosehdotusta tarpeellisena ja tuo esille korkeimman oikeuden ennakkoratkaisun (KKO 2012:107) tulkinnan vaikuttaneen myös Verohallinnon vahingonkorvaussaatavien perintään siten, että joitakin vahingonkorvaussaatavia on katsottu vanhentuneeksi ja muutama on palautettu esteellä ulosotosta sillä perusteella, että vanhentuminen ei ole ennakkoratkaisusta ilmenevän tulkinnan vuoksi katkennut.

Velkaneuvonta ry katsoo, että ehdotettu muutos tulisi aiheuttamaan yksittäisissä tapauksissa tilanteita, joissa velallinen on virheellisesti siinä käsityksessä, että velka on vanhentunut, koska ei ole saanut velan katkaisutoimia tiedoksi.

Velkaneuvonta ry:n kanta on, että korkeimman oikeuden ennakkopäätöksillään (KKO 2012:107 ja KKO 2015:28) vetämä linjaus on sekä johdonmukainen että velallisen oikeusturvaa ajatellen välttämätön, eikä Velkaneuvonta ry sen vuoksi kannata työryhmän mietinnössään esittämää muutosta vanhentumislain 11 §:ää koskien.

Finanssialan Keskusliitto ry pitää vanhentumislain selkeyttämistä välttämättömänä. Ulosottoasian vireilletulon merkittävä oikeusvaikutus velkojalle on saatavan vanhentumisajan automaattinen kes-

keytyminen. Tämän vuoksi velkojalta ei tulisi asemansa turvaamiseksi edellyttää ulosottohakemuksen lisäksi muita katkaisutoimia.

Lausunnonantaja katsoo, että saatavan vanhentumista koskeva tulkintakäytäntö ei tällä hetkellä vastaa velkojien perusteltuja odotuksia ulosoton vireilletulon vaikutuksista ja on näin ollen velkojan oikeusturvan näkökulmasta kohtuuton. Lausunnossa tuodaan esiin myös, että saatavien perintään liittyvää lainsäädäntöä on kiristetty viimeaikoina muun muassa saatavan lopullista vanhentumista koskevilla säännöksillä ja sääntelykokonaisuus huomioon ottaen olisi epäoikeudenmukaista, jos lainsäädäntö sallisi saatavien vanhentumisen myös tilanteessa, jossa velkoja yrittää aktiivisesti periä olemassa olevaa saatavaansa.

Suomen Asianajajaliitto ry lausuu, että velallisen oikeusturvan kannalta tiedoksiantoa tulee (KKO:n ratkaisun 2012:107) mukaisesti pitää myös velan pätevän viralliskatkaisun edellytyksenä. Vallitsevan oikeustilan muuttaminen siten, että päteväksi viralliskatkaisukeinoksi kelpaa myös pelkää ulosottoasian vireille saattaminen ilman, että velallinen olisi tosiasiassa saanut tiedon menettelyn alkamisesta, heikentäisi toteutuessaan velallisen oikeusturvaa.

Suomen Asianajajaliitto ry katsoo, että muutosta ei tule tehdä vain ulosottoviranomaisen työmäärän vähentämisen vuoksi, vaikka toteaakin nykytilan olevan velkojan oikeusturvan kannalta ongelmallinen.

Lausunnossa esitetään velkojan ja velallisen oikeusturvaa vaarantamattomana vaihtoehtona lain muutokselle tietojärjestelmien kehittämistä siten, että järjestelmään merkittäisiin onko tiedoksianto toimitettu velalliselle ja miten. Asianajajaliitto kuitenkin huomioi tässäkin jäävän ongelmaksi sen selvittämisen, onko esimerkiksi kirjeenä toimitettu ilmoitus todella saapunut velalliselle.

Olennaista on, että velkoja tietää varmuudella, onko vanhentuminen katkennut vai onko kulumassa menettelyn päättymisestä laskettava vuoden mittainen vanhentumisaika (laki velan vanhentumisesta 11 § 3 momentti).

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry esittää lausunnossaan, että ehdotuksen sisältöä muutettaisiin siten, että ensisijaisesti velan vanhentumisen tulisi aina ja kaikissa tilanteissa katketa sillä, että asia tulee vireille ulosotossa, jolloin vanhentumislain 11 §:n 3 momentin poikkeussäännökset olisivat tarpeettomat. Toissijaisesti tulisi pykälän 3 momentin perusteluja täydentää niin, että niissä vielä ehdotusta tarkemmin lueteltaisiin ne tapaukset, joissa vanhentuminen ei ole katkennut asian vireilletulolla ulosotossa.

Suomen Yrittäjät ry lausuu korkeimman oikeuden ennakkopäätöksessään KKO 2012:107 omaksuman tulkinnan tarkoittavan, ettei esimerkiksi ulosottoasian vireillepano välttämättä katkaise vanhentumista edes niissä tapauksissa, joissa viranomainen on menetellyt täysin lain edellyttämällä tavalla. Tällainen tulkinta on velkojan oikeusturvan kannalta hyvin epätyydyttävä ja vaikeuttaa osaltaan ulosottomiehelle asetettujen velvollisuuksien noudattamista. Suomen Yrittäjät ry katsoo esitetyn vanhentumislain 11 §:n muutoksen selkeyttävän kyseisen säännöksen sisältöä ja vastaavan lakia alun perin säädettäessä ollutta tarkoitusta.

4. Muut huomiot

Pirkanmaan ulosottoviraston näkemyksen mukaan laissa voisi olla selventävää todeta, että ulosottokaaren 5 luvun 77 §:n mukaisissa myynneissä asianosaisen suostumus myyntiin poistaisi siihen liittyvän valitusoikeuden, mikäli asiassa on menetelty asianosaisen suostumuksen mukaan. Valitukset ulosottokaaren 5 luvun 77 §:n mukaisissa tilanteissa ovat harvinaisia ja valitusajan kulumiseen liittyvä odottelu voi näin ollen olla tarpeetonta.

On hyvin poikkeuksellista, että pieneen jako-osuuteen oikeutettu velkoja vastustaisi suunniteltua 77 §:n mukaista myyntiä, mutta kuitenkin tämän suostumuksenantoon liittyvä käsittely saattaa aiheuttaa hakijalle jopa enemmän kustannuksia kuin mitä tämän jako-osuus olisi. Tämän vuoksi ei voida katsoa, että tietynlaisessa suostumusten hankintaan liittyvässä rajauksessa olisi kysymys merkittävästä muutoksesta hakijoiden oikeusturvaan. Pirkanmaan ulosottovirasto tuo esille, että tulisi pohtia, onko pienen jako-osuuden saavalla velkojalla todellista oikeussuojan tarvetta myyntitavan valintaan liittyen.

Yksittäisen velkojan laiminlyönti toimittaa suostumustaan voi aiheuttaa suuriakin hankaluuksia myynnissä, koska tällöin myyntiehdot tulisi neuvotella uudestaan esimerkiksi kaupan siirtyessä ulosottokaaren 5 luvun 76 §:n mukaiseen menettelyyn, jolloin ostajan ja myyjän oikeudet ja velvollisuudet muuttuvat.

Pirkanmaan ulosottoviraston mielestä voisi olla harkinnanarvoista lieventää 77 §:n vaatimusta luvan edellytyksenä olevasta kaikkien asianosaisten suostumuksesta. Suostumusten tiedustelu voi olla välillä hyvin työlästä, kun niitä joudutaan tiedustelemaan yli kymmeneltä eri velkojalta, joista useamman jako-osuus olisi vain hieman yli kertymän vähimmäismäärän. Tarkoituksenmukaista voisi olla säätää, että velkojien riittävät suostumukset riittäisivät luvan antamiseen. Lain muotoilu edellyttää toki tältäkin osin tarkkuutta ja sen esitöissä voitaisiin tulkintaa avata tarpeen mukaan tarkemmin.

Ulosottovirasto haluaa lausunnossaan nostaa mietinnön ulkopuolelta tarkasteluun mahdollisuuden luopua ulosottokaaren 5 luvun 7 §:n mukaisesta velvollisuudesta ilmoittaa eräistä saatavista ostajaehdokkaille ulosottokaaren 5 luvun 77 §:n mukaisissa myynneissä, jolloin ostaja ja myyjä itse todellisuudessa vastaisivat kauppaan liittyvistä velvollisuuksista. 5 luvun 77 §:n mukaisissa myynneissä on usein mukana kiinteistönvälittäjä, joka osaksi vähentää 5 luvun 7 §:n mukaista ulosottomiehen velvollisuuden merkitystä.

Ulosottomiehelle kuuluvia 5 luvun 7 §:n mukaisia velvoitteita voitaisiin näin 5 luvun 77 §:n mukaisissa myynneissä karsia ja ulosottomenettelyä yksinkertaistaa. Lisäksi Pirkanmaan ulosottovirasto haluaa korostaa tarvetta harkita ulosottomyynnin ostajan oikeusaseman parantamiseen liittyviä toimia. Ostajan oikeusasema ulosottomyynneissä voi olla hankala ja riskinä on etenkin pitkä oikeuskäsittely. Yleisimmät valitukset liittyvät kauppahinnan tasoon ja niissä vedotaan pääsääntöisesti kiinteistönvälittäjien hyvin optimistisiin arvioihin.

Valitusprosessien nopeuttamiseksi saattaisi olla hyvä pohtia, voisiko lain esitöissä esimerkiksi jotenkin tarkemmin käsitellä myynnin hyväksynnässä arvioitavia perusteita, mikä taas voisi tuoda ratkaisijoille rohkeutta selvien tapausten tunnistamiseen ja poimimiseen nopeasti ratkaistavaksi.

Hyvänä lähtökohtana voitaisiin pitää sitä, että myyntihinta on asianmukainen silloin, kun myyntitapa on asianmukaisesti valittu, kohteesta on annettu oikeat tiedot ja kohdetta on riittävällä teholla

markkinoitu laajan ihmisjoukon tietoisuuteen menettelyssä, jossa ostajat ovat vapaasti voineet muodostaa tarjouksia.

Internetissä tapahtuvan myynnin suhteen huomionarvoisena Pirkanmaan ulosottovirasto pitää myös mahdollista tarvetta antaa ulosottomiehelle laissa oikeus rajoittaa vahingollisissa tarkoituksissa esitettävien tarjousten tekoa. Tällä lausunnonantaja tarkoittaa jonkinlaista yhteyttä ulosottokaaren 3 luvun 23 §:n kaltaiseen sääntelyyn, jossa ulosottomies saa rajata toimitukseen osallistuvien piiriä.

Nettimyynnin riskejä ovat, että myynti epäonnistuu koska korkeimman tarjouksen tehnyt henkilö osoittautuukin realisointikohteen varattomaksi omistajaksi tai muuksi varattomaksi henkilöksi. Pirkanmaan ulosottoviraston käsityksen mukaan on olemassa myös vähäinen joukko ulkopuolisia, jotka esittävät netissä tarjouksia vailla todellista ostotarkoitusta. Edellä mainittuihin tilanteisiin voisi käytännössä olla hyvä varautua erillisellä säännöksellä, joka oikeuttaisi estämään tiettyjen tahojen shikaaniluonteiset ostotarjoukset.

Lausuntonsa päätteeksi Pirkanmaan ulosottovirasto tuo työturvallisuutta koskien esille, että olisi perusteltua arvioida tarvetta antaa tietyissä erityistapauksissa ulosottomiehelle oikeus saada työturvallisuusongelmien hallitsemiseksi muilta viranomaisilta tietoja vastaajan aiempaan käytökseen liittyen, jotta tietoja aiemmista uhkatilanteista voitaisiin hyödyntää kenttätehtävistä syntyvien työturvallisuusriskien vähentämiseksi.

Raahen seudun ulosottovirasto tuo lausunnossaan esille ulosottokaaren 5 luvun 3 §:ää koskevan seikan. Kyseisen pykälän mukaan ostaja saa muun kuin ns. kauppakirjaomaisuuden myynnissä omistusoikeuden heti kauppahinnan maksettuaan. Kyseessä on ostajan oikeus, jota ei saa esimerkiksi myyntiehdoista sovittaessa heikentää. Sama sääntely pätee myös vapaaseen myyntiin ja sitä voidaan pitää velallisen kannalta epätyydyttävänä tapauksissa joissa myynti valituksen johdosta kumottaisiin, mutta esine ei enää olisi palautettavissa myyntiin, koska ostaja on voinut sen laillisesti luovuttaa eteenpäin.

Lausunnossa todetaan lisäksi, että esimerkiksi hyvinkin arvokkaita työkoneita myydään tavallisena irtaimena ja niiden käyvän hinnan arviointi voi olla haastavaa. Tällaisissa tilanteissa velallisen muutoksenhakuoikeuden toteutuminen tosiasiassa voi olla kyseenalaista ja kysymys saattaa tulevaisuudessa nousta useammin esiin, kun vähimmäishintarajaa lasketaan vapaassa myynnissä.

Raahen seudun ulosottovirasto toteaa kyseessä olevan periaatteellisesti iso kysymys, jonka suhteen sääntelyn muuttaminen ei liene tässä kohtaa mahdollista, mutta esittää asiaa pohdittavaksi tulevaisuudessa. Mahdollista muutosta tulisi siinä mielessä valmistella laajemmin, että pelkkä muutos, jossa irtaimen omaisuudenkin omistusoikeuden siirtymisen ehdoksi asetettaisiin myyntipäätöksen lainvoimaisuus, johtaisi erityisesti ajoneuvojen osalta kauppahintojen alentumiseen.

Raahen seudun ulosottovirasto katsoo, että esitettyjen muutosten yhteydessä tulisi ottaa kantaa myyntiä koskevaan valitusaikaan. Ulosottokaaren 11 luvun 6 §:n mukaan valitusaika myynnistä on kolme viikkoa myynnin toimittamisesta. Sanamuotonsa mukaan säännöstä on sovellettava myös vapaaseen myyntiin. Käytännöt ulosottomenettelyssä ovat vaihdelleet sen suhteen, lasketaanko vapaan myynnin valitusaika vasta päätöksen tiedoksisaamisesta vai myyntipäätöksen tekemisestä. Eräässä nyttemmin tehdyssä hovioikeuden ratkaisussa katsottiin, että vapaassa myynnissä valitusaika tuli laskea vasta päätöksen tiedoksisaamisesta.

Ulosottovirasto näkee syytä tässä yhteydessä vahvistaa, että valitusaika lasketaan myös vapaan myynnin osalta myyntipäätöksen tekemisestä riippumatta siitä, milloin asianosainen on saanut tie-

don päätöksestä. Siitä, ettei velalliselle ilmoiteta etukäteen myyntipäätöksen tekemisaikaa, ei pitäisi syntyä merkittävää oikeusturvaongelmaa, koska velalliselle on kuitenkin yleensä ilmoitettu vireillä olevasta myynnistä myös vapaassa myynnissä ulosottokaaren 5 luvun 16 §:n perusteella, vaikka tarkkaa myyntipäivää ei voidakaan ilmoittaa.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto haluaa kiinnittää työryhmän huomiota jatkotyössä siihen, että sähköisen tiedonsiirron kehittäminen on myös muiden viranomaisten toiminnan kannalta tärkeää. Ulosoton prosessien kehittäminen ja sähköistäminen vaikuttaa muun muassa talous- ja velkaneuvonnan prosessien kehittämismahdollisuuksiin ja kustannuksiin.

KKV:n mielestä sähköisen tiedonsiirron edistämistä tulisi tarkastella useampia viranomaisia koskevien prosessien, kuten velkajärjestelyprosessin näkökulmasta. Myös muiden viranomaisten (esim. käräjäoikeudet, talous- ja velkaneuvojat ja oikeusapu) mahdollisuudet asiakkaiden tietojen toimittamiseen ja vastaanottamiseen sähköisesti vaikuttavat ulosotonkin kustannuksiin.

Valtiokonttori tuo esille lausunnossaan, että heidän rikosvahinkoasioita hoitaville käsittelijöilleen olisi tärkeää saada katseluoikeus Uljas-järjestelmään.

Väestörekisterikeskus ottaa lausunnossaan kantaa esityksessä käytettyyn termistöön. Väestörekisterikeskus kannattaa 38 §:ssä käytettävää ilmaisua ”*valtakunnallinen sähköinen asiointijärjestelmä*”, termin *asiointitili* sijaan.

Tiedoksianto-osoitetta koskevan 38 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa käytetyn termin *väestörekisterijärjestelmä* sijaan taas olisi parempi käyttää termiä *väestötietojärjestelmä*, joka on käytössä oleva nimitys väestörekisterille (laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista 661/2009).

Lainsäädäntötyöryhmän mietinnössä on käytetty yleisesti termiä *postiosoite*. Väestörekisterikeskus tuo esille, että väestötietojärjestelmän tietojen yhteydessä postiosoite viittaa nimenomaan vain postiosoitteeseen, eikä kaikkiin väestötietojärjestelmässä mahdollisesti oleviin osoitteisiin. *Postiosoitteen* sijaan *osoitetiedot* olisi parempi termi väestötietojärjestelmän osoitetietoihin viitatessa.

Suomen Asianajajaliitto ry huomauttaa lausunnossaan, että sähköisiin tietojärjestelmiin siirryttäessä uudistushankkeet tulee suunnitella niin, että eri viranomaisten ja hallinnonalojen käyttämät tietojärjestelmät ovat keskenään yhteensopivia. Ulosoton tietojärjestelmä tulisi tehdä yhteensopivaksi oikeusministeriössä kehitteillä olevan AIPA-järjestelmän kanssa, jotta rinnakkaisilta ja päällekkäisiltä oikeushallinnon sähköisiltä palveluilta vältyttäisiin.

Asianajajaliiton mielestä tavoitteeksi tulisi asettaa ”asianosaisten ja heidän asiamiestensä mahdollisuus saada AIPA-järjestelmässä annettava sähköisessä muodossa oleva tuomio täytäntöönpantavaksi AIPA-järjestelmän kautta”. Muun muassa passiivirekisterin tulisi tulevaisuudessa olla osa AIPA-palvelun asianosaisliittymää.

Suomen Asianajajaliitto ry toteaa, että sähköisten palvelujen kehittämisessä on investoitava myös asiamiehille suunnattuun palveluun. AIPA-hankkeessa ollaan luomassa asiamiehille sähköisen asioinnin palvelua, jonka kanssa myös ulosoton tietojärjestelmien ja toimintatapojen tulisi olla yhteensopivat.

Yhtenäisellä sähköisellä tiedonsiirrolla saadaan tulevaisuudessa kustannussäästöjä kaikille osapuolille, sujuvoitetaan työtä ja täytetään sekä velkojien että velallisten informointitarpeita ilman, että siitä aiheutuu lisätöitä.

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry katsoo, että yksityisoikeudellisia saatavia koskevia muutostietoja tulisi voida toimittaa sähköisesti. Tällä hetkellä tietojen toimittaminen tietojärjestelmän kautta on mahdollista ainoastaan suoraan ulosmittauskelpoisten saatavien osalta.

VALTAKUNNANVOUDINVIRASTO
RIKSFOGDEÄMBETET
Kauppiaskatu 1, PL 330
20101 TURKU
puh / tfn 029 56 65150
www.valtakunnanvoudinvirasto.fi